

Форма № 09/18

Затверджена рішенням вченої ради ІДГУ
від 30.08.2018 р., протокол № 1

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ТА ТУРИСТИЧНОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Агробізнес

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(спеціалізація) *(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))*

освітня програма Економіка та управління підприємством
(назва освітньої програми)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

Ізмаїл – 2019

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти
факультету

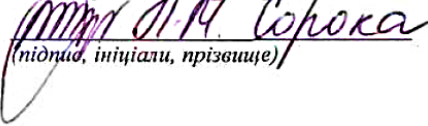
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою управління
підприємницькою та туристичною
діяльністю

протокол № 7 від 24.12.19

Завідувач кафедри

(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

Уманець Т.М., викладач кафедри управління
підприємницькою та туристичною діяльністю ІДГУ

Рецензенти програми:

Захарченко В.І., професор кафедри управління
підприємницькою та туристичною діяльністю
ІДГУ, д.е.н.;

Меркулов М.М., професор кафедри управління
підприємницькою та туристичною діяльністю
ІДГУ, д.е.н.;

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	24	6
Модулів: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	-	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-3	Лабораторні заняття:	
	-	
Семестр: 2-5	Семінарські заняття:	
	24	6
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 2	-	
- самостійна робота: 4	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни: система економічних відносин між складовими агропромислового комплексу — від вирощування сільськогосподарської сировини до продажу готової продукції.

Метою вивчення дисципліни є розкриття основних засад та принципів формування та розвитку агропромислового комплексу, його специфіку і напрямки діяльності, необхідність поєднання ринкового механізму та державного регулювання агробізнесу.

Передумови для вивчення дисципліни: економіка підприємства (виробничого, торгівельного та біржових структур), фінанси, проектний аналіз, маркетинг.

Міждисциплінарні зв'язки з навчальними дисциплінами: економіка підприємства, бізнес-планування, товарознавство, основи біржової діяльності.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання про:

- особливості сільськогосподарського виробництва. його проблеми, основні виробничі та економічні показники діяльності аграрних підприємств;
- основи створення і функціонування ринкових форм господарювання, форми організації та оплати праці, основи планування, здійснення господарського і комерційного розрахунку;
- організаційну структуру, форми й методи управління (менеджменту);
- сутність маркетингу, методи формування попиту і пропозиції, суть кон'юнктури ринку, основи конкуренції;
- первинний бухгалтерський облік та аналіз;

2. Уміння:

- виконувати розрахунки потреби в матеріально-технічних ресурсах, складати технологічні карти;
- розраховувати основні виробничі та економічні показники, укладати господарські договори;

- розраховувати собівартість одиниці продукції, робіт та послуг;
- аналізувати дію механізмів попиту і пропозиції на продукцію АПК;
- складати первинні бухгалтерські документи;
- розробляти бізнес-план діяльності підприємства та ін.
- персоналом до умов функціонування багатонаціональних компаній;

3. Комунікація:

- Показувати уміння працювати автономно та в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.
- Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері агробізнесу.
- Оволодіти навичками письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами.

4. Автономність та відповідальність

- Відповідальність за прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.
- Управління комплексними діями або проектами.
- Відповідальність професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб.
- Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)							
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. Основні засади розвитку агробізнесу															
1.	Тема 1. Теоретичні аспекти розвитку агробізнесу.	4	2	2				8	4	2	2				9
2.	Тема 2. Сучасні концепції розвитку підприємницьких структур в сфері АПК.	8	4	4				12	4	2	2				12
3.	Тема 3. Ринкове середовище в агропромисловій сфері.	8	4	4				9	4	2	2				12
4.	Тема 4. Соціально-економічні та правові засади розвитку агробізнесу.	8	4	4				11							19
5.	Тема 5. Формування інфраструктури агропромислового	8	4	4				10							10

	виробництва.													
6.	Тема 6. Методологія економічної оцінки підприємницької діяльності в аграрній сфері.	8	4	4				8						12
7.	Тема 7. Економічна ефективність функціонування підприємницьких структур агробізнесу.	4	2	2				10						11
Проміжний контроль								4						10
Разом:		48	24	24				72	12	6	6			108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Модуль 1. Основні засади розвитку агробізнесу

Тема 1. Теоретичні аспекти розвитку агробізнесу.

Сутність агробізнесу, його роль та місце у сучасній ринковій економіці. Особливості становлення та розвитку агробізнесу в регіонах України. Зарубіжний досвід розвитку агробізнесу.

Тема 2. Сучасні концепції розвитку підприємницьких структур в сфері АПК.

Сутність і тенденції організаційного розвитку підприємств агробізнесу. Економічно-організаційні типи підприємств в сучасних умовах розвитку економіки. Створення та функціонування інтеграційних підприємницьких структур агробізнесу в Україні.

Тема 3. Ринкове середовище в агропромисловій сфері.

Структура аграрного ринку та механізм його функціонування. Особливості формування попиту на продукти харчування. Організація агромаркетингу та сегментація ринку. Забезпечення функціонування системи ціноутворення та цінового моніторингу.

Тема 4. Соціально-економічні та правові засади розвитку агробізнесу.

Економічні засади розвитку агробізнесу. Правове забезпечення розвитку агробізнесу. Господарський та економічний механізм регулювання агробізнесу в Україні.

Тема 5. Формування інфраструктури агропромислового виробництва.

Призначення та склад інфраструктури агропромислового виробництва. Функції агросервісу. Соціальна інфраструктура в сільській місцевості. Фінансово-кредитна система та роль бірж в аграрній сфері.

Тема 6. Методологія економічної оцінки підприємницької діяльності в аграрній сфері.

Сутність і види ефективності агробізнесу. Критерії та показники ефективності функціонування підприємницьких структур агробізнесу. Основні напрямки підвищення ефективності агробізнесу.

Тема 7. Економічна ефективність функціонування підприємницьких структур агробізнесу.

Методика визначення загальних показників економічної ефективності агробізнесу. Оцінювання фінансового стану та виробничо-фінансових результатів діяльності підприємств агробізнесу.

5.2. Тематика семінарських занять.

Модуль 1. Основні засади розвитку агробізнесу

Тема 1. Теоретичні аспекти розвитку агробізнесу

- Тема 2. Сучасні концепції розвитку підприємницьких структур в сфері АПК
 Тема 3. Ринкове середовище в агропромисловій сфері
 Тема 4. Соціально-економічні та правові засади розвитку агробізнесу
 Тема 5. Формування інфраструктури агропромислового виробництва
 Тема 6. Методологія економічної оцінки підприємницької діяльності в аграрній сфері
 Тема 7. Економічна ефективність функціонування підприємницьких структур агробізнесу

5.3. Організація самостійної роботи студентів

Розподіл годин на виконання СРС

№ з/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма навчання	
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	7	
2.	Підготовка до семінарських занять	24	
3.	Підготовка до модульного (проміжного) контролю	4	
4.	Опрацювання тем, винесених на самостійну підготовку, в тому числі конспектування за заданим планом	16	
5.	Розв'язання задач	8	
6.	Підготовка рефератів	8	
5.	Робота з інтернет-ресурсами	5	

Денна форма навчання

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Тема 1. Теоретичні аспекти розвитку агробізнесу.	8	Усне опитування, виконання практичних завдань, конспект
2.	Тема 2. Сучасні концепції розвитку підприємницьких структур в сфері АПК.	12	Усне опитування, конспект, розв'язання практичних завдань
3.	Тема 3. Ринкове середовище в агропромисловій сфері.	9	Усне опитування, конспект, підготовка реферату
4.	Тема 4. Соціально-економічні та правові засади розвитку агробізнесу.	11	Усне опитування, конспект, розв'язання практичних завдань
5.	Тема 5. Формування інфраструктури агропромислового виробництва.	10	Усне опитування, виконання індивідуальних завдань, конспект
6.	Тема 6. Методологія економічної оцінки підприємницької діяльності в аграрній сфері.	8	Усне опитування, конспект, підготовка індивідуальних завдань
7.	Тема 7. Економічна ефективність функціонування підприємницьких структур агробізнесу.	10	Усне опитування, конспект, підготовка реферату
	Проміжний модульний контроль	4	Підготовка до МКР
	Разом	72	

Тематика індивідуальних (групових) завдань

Індивідуальна навчально-дослідницька робота студента здійснюється в рамках кожної з навчальних дисциплін.

Мета ІНДЗ - вироблення у студентів навичок самостійної роботи з інформаційними джерелами (підручниками, посібниками, монографіями, інтернет-ресурсами тощо) для удосконалення знань, отриманих у процесі навчання.

Зміст ІНДЗ - поглиблене вивчення студентами окремих проблем дисципліни.

Види ІНДЗ:

- конспект з теми за заданим планом або планом, який студент розробив самостійно;
- реферат;
- огляд періодичної літератури,
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу,
- розв'язання розрахункових або практичних задач різного рівня з теми або курсу;
- комплексний аналіз потенціалу певного регіону, підприємств, функціональних можливостей прикладних комп'ютерних програм тощо;
- розробка міні-проектів з теми або курсу;
- творчі завдання на застосування інформаційних технологій;

Оцінка за ІНДЗ є обов'язковим компонентом залікової оцінки і враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу.

Реферат

Реферат – найпростіший вид наукової праці, яка має вид стислого викладу у письмовій формі суті певного питання або наукової проблеми, включає огляд відповідних інформаційних джерел.

Як результат завдання самостійної роботи студентів молодших курсів найчастіше використовують **інформативний реферат** - короткий виклад змісту одного або декількох документів з певної теми, що найповніше розкриває зміст документу (документів), основні теоретичні та фактичні відомості.

Розширений або оглядовий (багато джерельний) реферат містить відомості про певну кількість опублікованих і неопублікованих документів з однієї теми, викладені у вигляді зв'язного тексту.

Структуру реферату визначає декілька факторів, серед яких превалюючим є специфіка опрацьованих інформаційних джерел. Реферативний огляд наукової літератури на певну тему повинен складатися з таких структурних компонентів:

- *вступ*, у якому висвітлено актуальність теми й поставлених завдань;
- *основна частина*, у якій викладено стислий огляд і критичну оцінку наукових видань, їх порівняльне зіставлення, аргументацію висунутих положень, які автор вважає найважливішими;
- *висновки* із пропозиціями щодо подальшого використання набутих знань;
- *список використаної літератури*, що допомагає зорієнтуватися у виборі теми та обрати шлях наукового пошуку (не менше п'яти джерел).

При підготовці реферату обов'язково слід враховувати:

- реферат пишеться за планом (не менше чотирьох пунктів), який стисло розкриває зміст роботи;
- обсяг реферату має становити не менше, ніж 15 сторінок формату А4 з 1,5-ним інтервалом і розміром шрифту 14; титульна сторінка оформлюється з дотриманням правил нормативних документів;
- підготовка реферату здійснюється за допомогою інформаційних технологій (він має бути набраним у текстовому редакторі відповідно до правил набору і вимог оформлення текстів);
- для обчислень, побудови графіків та діаграм слід використовувати електронні таблиці.

Заслуховування рефератів відбувається під час семінарських занять або групових консультацій.

Критерії оцінювання реферату

При захисті реферату враховується повнота і правильність розкритої обраної теми реферату, послідовність і логіка викладення, вміння студента застосовувати набуті знання, здатність аналізувати, оцінювати факти, події, прогнозувати результати діяльності.

Оцінка за виконання реферату виставляється в окрему колонку аудиторного журналу (розділ ІНДЗ).

Теми рефератів:

1. Спеціалізація, кооперування і комбінування у переробному виробництві.
2. Регіональні агропромислові формування.
3. Господарські агропромислові формування.
4. Світовий досвід розвитку агропромислової інтеграції кооперативного типу.
5. Диверсифікація аграрних підприємств.
6. Диверсифікація молокопереробних підприємств.
7. Трансформація агроформувань.
8. Реструктуризація і реорганізація агроформувань.
9. Концентрація виробництва та її вплив на економіку аграрних і переробних підприємств.
10. Агропромислові формування: тенденції розвитку.
11. Удосконалення інноваційної діяльності агроформувань.
12. Забезпечення конкурентоспроможності фермерського господарств.
13. Формування та функціонування інфраструктури аграрного ринку.
14. Ефективність функціонування приватного підприємства та особливості її зростання в сучасних умовах.
15. Зростання конкурентоспроможності агроформувань в умовах поглиблення екологічної кризи.
16. Екологічні аспекти відродження соціальної інфраструктури радіаційно забруднених територій.
17. Галузева структура аграрних підприємств та обґрунтування основних напрямків її вдосконалення.
18. Сучасний рівень розвитку сільського господарства України, його місце і роль в економіці країни.
19. Особливості виробництва та переробки сільськогосподарської продукції в зоні радіаційного забруднення.
20. Продовольча безпека України та перспективи її розвитку.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. Форми поточного контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять (включає, в тому числі, перевірку якості підготовки завдань, які винесені на самостійне вивчення та виконання) і має на меті перевірку рівня підготовленості студента. Формами проведення поточного контролю з дисципліни є:

- 1) усні опитування на семінарських заняттях;
- 2) участь в обговоренні питань на семінарах;
- 2) якість пошуку необхідної літератури тощо.

6.2. Форми проміжного контролю.

Модульний контроль (МК) – процедура визначення рівня засвоєння студентом навчального матеріалу відповідної дисципліни.

Модульний контроль з дисципліни проводиться у формі письмових відповідей на три теоретичних питання. Кількість модульних контрольних робіт на дисципліну – 1.

6.3. Форми підсумкового контролю.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання. Завданням підсумкового контролю є перевірка глибини засвоєння студентом програмного матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатність творчого використання набутих знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає зі змісту дисципліни тощо.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться у формі заліку.

Залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання ними певних видів робіт на семінарських заняттях і при самостійному опрацюванні тематичних питань.

Оцінка за семестр з дисципліни, з якої передбачений залік, виставляється за результатами поточного контролю.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Практичні завдання

Завдання 1

Визначити кількість транспортних засобів, які необхідні для ефективної, безперервної роботи 2 силосозбиральних комбайнів КСК-100 при умовах:

- продуктивність комбайна - 7 га за зміну (7 год.);
- урожайність кукурудзи на силос - 390 ц/га;
- час одного рейсу - 15 хв.;
- вантажопідйомність одного транспортного засобу - 5 т;
- коефіцієнт вантажопідйомності - 0,8.

Завдання 2.

Визначити планову посівну площу багаторічних трав для виробництва 800 т сінажу за умов: урожайність зеленої маси - 280 ц/га, вміст сухої речовини у зеленій масі 20 %, вологість сінажу - 50 %.

Завдання 3.

Визначити планову собівартість 1 ц насіння соняшнику при умовах:

- площа посіву - 80 га;
- урожайність насіння соняшнику 19 ц/га;
- в насінні соняшнику міститься 10% домішок;
- всього витрати - 43,2 тис. Грн.

Завдання 4.

Визначити планову собівартість 1 ц вершкового масла та 1 ц вершків при переробці молока за умов:

- обсяг виробництва масла - 100 т та побічної продукції при цьому - 1980 т;
- обсяг виробництва вершків - 300 т та побічної продукції при цьому - 1780 т;
- прямі витрати на виробництва масла - 520 тис. грн/;
- прямі витрати на виробництва вершків - 640 тис. грн.;
- непрямі витрати на виробництво масла і вершків - 320 тис. грн.

Ціна 1 ц: вершкового масла - 1000,0 грн., вершків - 400,0 грн., побічної продукції - 15,0 грн.

Завдання 5.

Визначити собівартість 1 коне-дня при таких умовах:

- поголів'я коней -50 голів, в т.ч. 45 робочих;

- середня кількість днів роботи одним робочим конем за рік - 240 днів;
 - план одержання приплоду - 15 лоша́т;
- Всього витрат - 20,0 тис. грн. в т.ч. на збирання і видалення гною - 3,5 тис. грн.

Завдання до проміжного модульного контролю

Варіант 1

1. Поняття “агробізнес” та його історичний розвиток.
2. Компонентна структура зернопереробного комплексу України.
3. Стадії процесу впровадження маркетингової діяльності на підприємствах АПК.

Варіант 2

1. Система зв'язків регіонального АПК.
2. Територіальна структура зернопереробного комплексу України.
3. Організаційна структура відділу маркетингу на підприємствах АПК.

Варіант 3

1. Передумови розвитку агробізнесу в Україні.
2. Компонентна структура цукробурякопереробного комплексу України.
3. Схема й етапи досліджень у продовольчому маркетингу.

Варіант 4

1. Функції продовольчого маркетингу.
2. Територіальна структура цукробурякопереробного комплексу України.
3. Етапи процесу рекламної діяльності в системі продовольчого маркетингу.

Варіант 5

1. Організаційні форми ведення сільського господарства в Україні.
2. Компонентна структура м'ясопереробного комплексу України.
3. Організація реалізації сільськогосподарської продукції.

Питання для самоопрацювання

1. “Зелена революція” та її наслідки для сільськогосподарського виробництва.
2. Причини виникнення поняття “агробізнес”.
3. Предмет і завдання курсу “Основи агробізнесу”.
4. Поняття агробізнесу та його історичний розвиток.
5. Історичний процес становлення агробізнесу.
6. Об'єктивні і суб'єктивні передумови формування агробізнесу.
7. Варіанти вертикальної інтеграції у сільському господарстві.
8. Продовольчо-сировинний підкомплекс АПК.
9. Структура продовольчо-сировинного підкомплексу.
10. Структурне визначення агробізнесу.
11. Функціональне визначення агробізнесу.
12. Цільова функція агробізнесу.
13. Агробізнес як складова економіки.
14. Агробізнес як вид підприємницької діяльності.
15. Основні агрегати (компоненти) агробізнесу.
16. Характеристика системи продовольчого маркетингу.
17. Види підприємницької діяльності, що належать до поняття продовольчого маркетингу.
18. Стадії впровадження маркетингової діяльності на підприємствах АПК.
19. Загальні принципи складання схеми маркетингу.
20. Сутність елементів маркетингу.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань студентів.

Результати навчання з освітніх компонентів оцінюються за 100-бальною шкалою (від 0 до 100) з переведенням в оцінку за традиційною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно»),

«незадовільно» – для семестрових екзаменів, курсових робіт (проектів) і виробничих практик; «зараховано», «не зараховано» – для заліків і навчальних практик). Шкала переведення балів подана в таблиці 1.

Таблиця 1.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою	
	залік	
90-100	зараховано	
89-70		
51-69		
26-50	не зараховано	
1-25		

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом з подальшим його оцінюванням рекомендується застосовувати наступні рівні навчальних досягнень студентів (табл. 2):

Таблиця 2.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Відмінний	100...90	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
Достатній	89....70	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Задовільний	69...51	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдань
Незадовільний	50...26	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допущено суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
Неприйнятний	25...1	студент не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

Досягнення студентів на семінарських заняттях, а також виконані ними індивідуальної та самостійної роботи оцінюються за шкалою від «0» до «5». Критерії оцінювання наводяться у таблиці 3.

Таблиця 3.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на семінарських заняттях

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним

	матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Після завершення вивчення дисципліни викладач виводить середньозважений бал, що переводиться у 100-бальну шкалу (див. таблицю 4.) з відповідним ваговим коефіцієнтом.

Таблиця 4.

**Таблиця переведення середньозваженого балу
за 100-бальною шкалою**

<i>100- бальна</i>	<i>сер. бал</i>	<i>100- бальна</i>	<i>сер. бал</i>	<i>100- бальна</i>	<i>сер. бал</i>	<i>100- бальна</i>	<i>сер. бал</i>	<i>100- бальна</i>	<i>сер. бал</i>
100	4,97–5,00	80	4,10–4,14	60	3,10–3,14	40	2,25–2,29	20	1,15–1,20
99	4,94–4,96	79	4,05–4,09	59	3,05–3,09	39	2,20–2,24	19	1,09–1,14
98	4,91–4,93	78	4,00–4,04	58	3,00–3,04	38	2,15–2,19	18	1,03–1,08
97	4,87–4,90	77	3,95–3,99	57	2,96–2,99	37	2,10–2,14	17	0,97–1,02
96	4,84–4,86	76	3,90–3,94	56	2,93–2,95	36	2,05–2,09	16	0,91–0,96
95	4,80–4,83	75	3,85–3,89	55	2,90–2,92	35	2,00–2,04	15	0,85–0,90
94	4,76–4,79	74	3,80–3,84	54	2,87–2,89	34	1,95–1,99	14	0,79–0,84
93	4,72–4,75	73	3,75–3,79	53	2,84–2,86	33	1,90–1,94	13	0,73–0,78
92	4,68–4,71	72	3,70–3,74	52	2,81–2,83	32	1,85–1,89	12	0,67–0,72
91	4,64–4,67	71	3,65–3,70	51	2,78–2,80	31	1,80–1,84	11	0,61–0,66
90	4,60–4,63	70	3,60–3,64	50	2,75–2,77	30	1,75–1,79	10	0,55–0,60
89	4,55–4,59	69	3,55–3,59	49	2,70–2,74	29	1,69–1,74	9	0,49–0,54
88	4,50–4,54	68	3,50–3,54	48	2,65–2,69	28	1,63–1,68	8	0,43–0,48
87	4,45–4,49	67	3,45–3,49	47	2,60–2,64	27	1,57–1,62	7	0,37–0,42
86	4,40–4,44	66	3,40–3,44	46	2,55–2,59	26	1,51–1,56	6	0,31–0,36
85	4,35–4,39	65	3,35–3,39	45	2,50–2,54	25	1,45–1,50	5	0,25–0,30
84	4,30–4,34	64	3,30–3,34	44	2,45–2,49	24	1,39–1,44	4	0,19–0,24
83	4,25–4,29	63	3,25–3,29	43	2,40–2,44	23	1,33–1,38	3	0,13–0,18
82	4,20–4,24	62	3,20–3,24	42	2,35–2,39	22	1,27–1,32	2	0,07–0,12
81	4,15–4,19	61	3,15–3,19	41	2,30–2,34	21	1,21–1,26	1	0,01–0,06

Підрахунки середньозваженого балу здійснюються з точністю до другого знака після коми. За таблицю 4 визначають кількість балів за 100-бальною шкалою, яку множать на ваговий коефіцієнт – 0,7 і отримують кількість балів за поточний контроль. Кількість балів за поточний контроль округлюють до цілих.

Кількість балів, отриманих студентом за поточний контроль, виставляється викладачем у відповідній графі академічного журналу до проведення проміжного контролю.

8.3. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Оцінювання проміжного контролю здійснюється за шкалою від «0» до «30» – для дисциплін, викладання яких завершується заліком.

Загальна оцінка за модульну контрольну роботу є середнім арифметичним оцінок за кожне питання/завдання, яка переводиться за 100 бальною шкалою (табл. 4.) та множиться на коефіцієнт 0,3.

8.4. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю.

Залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні рівня опанування студентами навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання ними певних видів робіт, зазначених у робочій програмі навчальної дисципліни.

Оцінка за семестр з дисципліни, з якої передбачений залік, виставляється після закінчення її вивчення (до початку екзаменаційної сесії) за результатами поточного (ваговий коефіцієнт – 0,7) та проміжного (ваговий коефіцієнт – 0,3) контролю. При цьому обов'язкової присутності здобувачів вищої освіти під час заліку не передбачено.

Залік отримує здобувач вищої освіти, який виконав всі види роботи, визначені в робочій програмі навчальної дисципліни й має достатню кількість балів за поточний контроль (не менше 35 балів) та проміжний контроль (не менше 16 балів).

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Андрійчук В.Г. Економіка агропромислового комплексу: підручник. Київ: КНЕУ, 2013. 779 с.
2. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисциплін. Київ: КНЕУ, 2010. 414 с.
3. Галушко В.П. Основи аграрної економіки: підручник. Київ: Вища освіта, 2013. 399 с.
4. Дробот В.І., Зуб Т.І. Економічний довідник аграрника. Київ: Преса України, 2015. 800 с.
5. Ільчук М.М., Іщенко Т.Д. Підприємницька діяльність та агробізнес: підручник. Київ: Вища освіта, 2016. 543с.
6. Павловська Л.Д. Економіка підприємства: навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖНАЕУ, 2019. 640 с.
7. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р., зі змінами і доповненнями.
8. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року: Закон України. 2005. № 42.
9. Про особисте селянське господарство: Закон України від 18.07.2003 р. №742 – IV. 2003. №29. С. 232.
10. Про підтримку малого підприємництва: Закон України. 22 листопада 2000 р. № 217.

10.2. Допоміжні джерела

11. Зіновчук В.В. Організаційні основи сільськогосподарського кооперативу. Київ: Логос, 2011. 380 с.
12. Малиновський А.С. Еколого-економічні та соціальні аспекти Чорнобильської катастрофи (на прикладі Житомирської області). Київ: ІАЕ, 2014. 292 с.
13. Малиновський А.С. Системне відродження сільських територій в регіоні радіаційного забруднення: монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2017. 604 с.
14. Малік М.Й., Федієнко П.М. Аграрна реформа і розвиток підприємництва. Київ: ІАЕ УААН, 2018. 271 с.
15. Тиллак П., Зіновчук В. Региональные аспекты аграрных преобразований: политика, реструктуризация, рыночная адаптация. Халле: ІАМО, 2015. 236 с.
16. Саблук П.Т. Проблеми ефективного функціонування АПК в умовах нових форм власності та господарювання. Київ: ІАЕ, 2016. Т.1. 831 с.; Т.2. 851 с.